

Prinsipper for barn og unges medvirkning

FNs komité for barnets rettigheter har utarbeidet ni prinsipper for oppfyllelse av barns rett til medvirkning. Prinsippene er noe vi hele tiden skal strekke oss etter, og de er viktige for at alle barn og unge skal oppleve at medvirkningen er meningsfull, at de føler seg trygge og ivaretatt, og at de faktisk blir tatt på alvor.

Prinsippene kan brukes på ulike måter; både i planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjekter, prosesser og aktiviteter.

1. Informasjon og ærlighet

Barna skal vite hva de blir med på og hvorfor, hva som er de ulike roller, hvem som bestemmer hva, og hva som er muligheter og begrensninger. Vi voksne skal være tydelige og ærlige. Informasjonen må være tilgjengelig og forståelig for alle barna.

2. Frivillighet

Barnas deltakelse skal være frivillig og basert på informasjon og motivasjon. De velger selv hva de vil dele, og skal aldri tvinges, presses eller lures til å delta eller til å si hva de mener. De skal når som helst kunne trekke seg eller ombestemme seg.

3. Respekt

Alle barna skal bli møtt med respekt. De skal kunne være seg selv, og ingen skal bli latterliggjort, overhørt eller utestengt på grunn av den de er eller meningene deres. Vi skal også vise respekt for den hverdagen de lever i, og ikke stille krav som går på bekostning av rettighetene de har til nok hvile, fritid og samvær med venner. Barnas rett til privatliv skal også respekteres.

4. Relevans

Medvirkningen må være relevant for barna. Det betyr at de skal oppleve at det angår dem, og at de kan bidra meningsfullt, med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kunnskap. Barna må også gis mulighet til å ta initiativ og sette agendaen på bakgrunn av sine egne prioriteringer. Det gjør det enda mer relevant for dem.

5. Barnevennlig

Barna må få medvirke på en måte som passer for dem. Barn er forskjellige, og det som passer for ett barn, passer ikke nødvendigvis for et annet barn. Barna må få nok tid og hjelp av voksne til å kunne forberede seg, finne ut av hva de selv mener, og hvordan de kan uttrykke meningene sine på en måte de selv er komfortable med. Når barn medvirker skal de trives og ha det gøy, og de skal få utvikle seg og oppleve mestring.

6. Inkluderende

Alle barn skal ha like muligheter til å delta, bli hørt og påvirke, uansett hvem de er. Dersom et barn trenger ekstra støtte for å kunne medvirke på lik linje med de andre barna, må barnet få den støtten det trenger. Alle barn er like mye verdt og like viktige å lytte til, og ingen barn skal diskrimineres eller holdes utenfor.

7. Opplæring

Voksne må få den opplæringen de trenger for å kunne legge til rette for medvirkning som er reell, trygg og meningsfull. Barna må få den opplæringen de trenger for å kunne utøve sin rett til å medvirke.

8. Beskyttelse

Barn som medvirker skal føle seg trygge og være beskyttet – så langt det er mulig – mot ulike former for risiko som følge av sin medvirkning. Dersom de opplever noe som gjør dem redde eller som er vondt eller ubehagelig, må de vite hvordan de kan si ifra og få hjelp. De skal kunne varsle trygt og bli tatt på alvor.

9. Etterrettelighet

Når barn medvirker, skal de oppleve at de voksne er til å stole på, holder det de lover, og tar dem på alvor – også etter at en samling, en aktivitet eller et prosjekt er over.

Barna skal gis mulighet til å evaluere eller komme med tilbakemeldinger på det de har vært med på. De skal vite hva som skjer videre i prosessen, føle eierskap og kunne påvirke den videre oppfølgingen. De må få tilbakemeldinger på utfallet, hva som er bestemt og hvordan innspillene eller meningene deres er blitt vektlagt. Dersom voksne bestemmer noe annet enn det barna selv har uttrykt ønske om, skal barna få forklart hvorfor.